

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26Co/160/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2213209701
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2213209701.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom zo sudcov: Mgr. Michal Novotný ako predseda senátu a JUDr. Anton Jaček a JUDr. Eva Behranová ako členovia senátu v sporovej veci žalobkyne: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., IČO: 00 151 700, Dostojevského rad 4, Bratislava, proti žalovanému: V. A., nar. XX. F. XXXX, L. XXX/XX, V., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Leopoldov, o 150,57 €, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 9 C 138/2015-225 z 25. marca 2019 takto

rozhodol:

- I. Napadnutý rozsudok sa potvrdzuje vo výrokoch I a III.
- II. Vo výroku II sa napadnutý rozsudok mení tak, že žalobkyni sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 1/3 (jednej tretiny) trov prvoinštančného konania.
- III. Žalobkyni sa nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom (druhým v poradí) súd prvej inštancie I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni 150,57 € ako dlžné poistné zo zmluvy o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, II. žalobkyni priznal nárok na náhradu trov „prvoinštančného konania“ a III. žalovanému trovy odvolacieho konania nepriznal.

2. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za dokázaný tento skutkový stav:

3. Žalobkyňa ako poistiteľ a žalovaný ako poistník uzavreli 27. mája 2009 poistnú zmluvu - povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla so začiatkom poistenia 27. mája 2009 na dobu neurčitú. Ročné poistné bolo dohodnuté na sumu 244,85 € a bolo splatné v polročných splátkach po 122,43 € vždy k 27. máju a 27. novembru. Súčasťou zmluvy sa stali všeobecné poistné podmienky pre povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Podľa ich čl. VIII ods. 6 platí, že ak je v poistnej zmluve dohodnuté platenie poistného v splátkach, lehota pre zánik poistenia začne plynúť od dátumu splatnosti nezaplatenej splátky poistného a predlžuje sa tak, že skončí uplynutím jedného mesiaca od dátumu splatnosti poslednej splátky poistného. Žalovaný nezaplatil už splátku poistného splatnú 27. mája 2010 na obdobie do 26. mája 2011.

4. Z takto zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie právne uzavrel, že poistná zmluva medzi žalobkyňou a žalovaným je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Obč. zák., nebol však zistený žiaden dôvod jej neplatnosti. Ustanovenie čl. VIII ods. 6 všeobecných poistných podmienok nepovažoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože žalobkyňa len využila možnosť danú jej ustanovením § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. a predĺžila dobu, uplynutím ktorej zaniká poistenie pre neplatenie poistného. Žalovaný nedokázal, že by žalobkyňa odlišne posudzovala vlastné povinnosti a povinnosti

poistníka v takto predĺženom období. Pretože žalovaný nezaplatil poistné v splátkach splatných 27. mája a 27. novembra 2010, podľa cit. čl. VIII ods. 6 v. p. p. v spojení s § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. poistenie zaniklo uplynutím 27. decembra 2010. Žalobkyňa však mala za toto obdobie podľa § 803 ods. 1 Občianskeho zákonníka nárok na zaplatenie poistného v pomernej výške, teda žalovaných 150,57 €.

5. Včas podaným odvolaním sa žalovaný domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia vec na ďalšie konanie. Vytkol súdu prvej inštancie, že nedal odpoveď na jeho námietky, že ustanovenie čl. VIII ods. 6 všeobecných poistných podmienok je neprijateľnou zmluvou podmienkou, pretože nie je individuálne dohodnutá a navyšuje poistné pre poistníka. Ustanovenie § 9 ods. 4 zákona č. 382/2001 Z. z. nerieši prípad splácania poistného v splátkach, no nemožno z neho pre tento prípad vyvodíť, že poistné je splatné až poslednou splátkou. Taký výklad je v neprospech spotrebiteľa. Poisťovňa by mohla lehotu na zánik predĺžovať ľubovoľne. Žalobkyňa pritom podľa žalovaného inak posudzuje svoje povinnosti plniť poistné plnenie a inak povinnosť poistníka platiť poistné. Namietol tiež, že súd nesprávne priznal žalobkyni trovy prvoinštančného konania, keď neprihliadol na čiastočné späťvzatie žaloby počas konania.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť. Ustanovenie § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. umožňuje predĺžiť lehotu pre zánik poistenia, čo sa v čl. VIII ods. 6 v. p. p. aj stalo. Tým je poisteným poskytnutá poistná ochrana aj pre prípad, že sú v omeškani s platením poistného.

7. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 379 C. s. p.), ako aj predchádzajúce konanie pred súdom prvej inštancie bez nariadenia pojednávania, keďže nebolo potrebné opakovať ani dopĺňať dokazovanie a nevyžaduje to ani verejný záujem (§ 385 ods. 1 C. s. p. a contrario). Po jeho preskúmaní v medziach odvolacích dôvodov a vád, na ktoré je potrebné prihliadať z úradnej povinnosti (§ 380 C. s. p.), dospel k záveru, že odvolanie je sčasti dôvodné.

8. Súdom prvej inštancie bol zistený a pre odvolací súd je podľa § 383 C. s. p. záväzný skutkový stav reprodukovaný v odseku 3 tohto rozsudku. Skutkový stav takto zistený súdom prvej inštancie aj podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva z vykonaných dôkazov hodnotených vo vzájomnej súvislosti v súlade s § 191 C. s. p. a je v podstate len reprodukciou listín, medzi ktorými neboli rozpory a ktorých pravosť a pravdivosť v konaní nebola spochybnená.

9. Súd prvej inštancie správne posúdil poistnú zmluvu medzi žalobkyňou a žalovaným z 27. mája 2009 ako zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. Keďže žalobkyňa pri jej uzavretí konala v rámci svojej podnikateľskej činnosti a žalovaný nekonal na tento účel, treba ich považovať za dodávateľa a spotrebiteľa podľa § 52 ods. 3 a 4 Obč. zák. a túto zmluvu za spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 ods. 1 Obč. zák. Podľa § 53 ods. 1 Obč. zák. spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. To neplatí, ak boli tieto podmienky individuálne vyjednané.

10. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom žalovaného, že ustanovenia obsiahnuté vo všeobecných poistných podmienkach ako vopred pripravenom formulárovom dokumente, ktorý určuje časť obsahu poistnej zmluvy (§ 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka), nemožno považovať za individuálne dojednané. Avšak z cit. § 53 ods. 1 Obč. zák. jasne vyplýva, že aj keď určité ustanovenie nie je individuálne vyjednané, neznamená to automaticky, že ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Ustanovenie § 53 ods. 1 Obč. zák. totiž nevymedzuje neprijateľnú podmienku ako individuálne nedojednané ustanovenie, ale ako ustanovenie spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach. Toto kvalifikované kritérium vychádza z toho, že v podstate každej (aj synalagmatickej) zmluve je imanentný určitý nerovnovážny prvok, keďže takmer žiadna zmluva sa neuzatvára v stave absolútnej (objektívnej) vyváženosti. Každá zo strán pri vstupe do zmluvy očakáva určité výhody a za to je ochotná akceptovať určité riziká či nevýhody, resp. ústupky v prospech druhej strany. Podstatná je tu jej vlastná úvaha o tom, ktoré ústupky sú pre ňu akceptovateľné z hľadiska výhod, ktoré zmluvou získa, a nemôže byť úlohou súdu nastoľovať absolútnu (objektívnu) vyváženosť zmlúv podľa predstáv daného sudcu. Zásah súdu musí prísť až vtedy, keď je nerovnováha „značná“. Podľa § 53 ods. 10 Obč. zák. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy sa neprijateľnosť zmluvných podmienok hodnotí s ohľadom na povahu tovaru alebo služieb, na ktorého bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy a na všetky ostatné podmienky. Tieto ustanovenia okrem iného implementujú ustanovenia

smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, v dôsledku čoho ich treba interpretovať v súlade s ustanoveniami tejto smernice. V zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie k čl. 3 cit. smernice (porov. C-415/11, Mohamed Aziz/Caixa de Catalunya, ods. 68, C-226/12, Constructora Principado/José Álvarez, ods. 21) treba pri posudzovaní neprijateľnosti (nekalosti) zmluvných podmienok porovnávať právnu pozíciu, v akej by spotrebiteľ bol podľa aplikovateľných vnútroštátnych predpisov (t. j. ako by danú situáciu upravovali dispozitívne zákonné normy), pokiaľ by také ustanovenie v zmluve nebolo.

11. Žalovaný v prerokúvanej veci videl neprijateľnosť čl. VIII ods. 6 v. p. p. v tom, že navyšuje poistné, ktoré má poistník zaplatiť. Taký pohľad je však mimoriadne zjednodušujúci. Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. totiž poistenie zanikne, ak poistné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, ak pre tento prípad nebola v poistnej zmluve dohodnutá dlhšia lehota. Citované ustanovenie teda umožňuje v zmluve (a v zásade aj vo všeobecných poistných podmienkach, porov. cit. § 788 ods. 3 Obč. zák.) dohodnúť dlhšiu lehotu, počas ktorej bude poistenie trvať napriek tomu, že poistník nezaplatil poistné. Podľa § 788 ods. 1 Obč. zák. však z poistenia vznikajú vzájomné záväzky oboch strán, a to povinnosť poistiteľa plniť pri poistnej udalosti a povinnosť poistníka platiť poistné. Predĺžením lehoty trvania poistného v súlade s § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. tak dochádza aj k predĺženiu týchto obojstranných záväzkov z poistenia. Dochádza teda aj k predĺženiu poistného krytia, a to podľa znenia čl. VIII ods. 6 v. p. p. výslovne len do uplynutia jedného mesiaca od splatnosti poslednej splátky poistného. Poistenie teda stále trvá len časť pôvodne dohodnutého poistného obdobia, keďže sa neskončí uplynutím dvanástich mesiacov, ale uplynutím mesiacov siedmich. Podľa ustanovenia čl. VIII ods. 6 v. p. p. tak poistníkovi bude poskytnuté poistné krytie počas časti pôvodne dohodnutého poistného obdobia a za to bude poistník povinný platiť poistné. Takéto ustanovenie tak nevytvára nijakú „značnú“ nerovnováhu v právach a povinnostiach strán tejto zmluvy, keď nezakladá poistníkovi žiadne nové povinnosti, ktoré by predtým nemal, ani ho neuberá o žiadne práva, ktoré by predtým mal. Ustanovenie § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. totiž nemá chrániť poistníka pred trvaním poistenia, teda nedáva mu „právo“ skončiť poistenie nezaplacením poistného. Naopak, toto ustanovenie chráni poisťovateľa, aby napriek neplateniu poistného musel poskytovať poistnú ochranu. Ak poisťovateľ v poistných podmienkach predĺži obdobie, počas ktorého bude poistnú ochranu poskytovať, nezhoršuje tým podstatným spôsobom postavenie poistníka - spotrebiteľa oproti situácii, v ktorej by bol podľa zákona; to, že poistník je ďalej povinný zaplatiť poistné, je len dôsledkom trvania jeho poistnej ochrany. Tvrdenie o odlišnom prístupe žalobkyne žalovaný nijako bližšie nekonkretizoval, ani nepreukázal, takže ani nie je zrejmé, v čom presne má tento odlišný postup spočívať.

12. Na základe uvedeného tak podľa odvolacieho súdu ustanovenie čl. VIII ods. 6 v. p. p. žalobkyne nemožno považovať za neprijateľnú podmienku v zmysle § 53 ods. 1 Obč. zák., takže ho nemožno považovať za neplatné. V dôsledku toho je správny právny záver súdu prvej inštancie, že poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa poistnej zmluvy z 27. mája 2009 medzi žalobkyňou a žalovaným trvalo až do 27. decembra 2010 (uplynutia jedného mesiaca od splatnosti druhej splátky poistného). Keďže podľa § 796 ods. 1 a § 803 ods. 1 Obč. zák. má poistiteľ právo na poistné počas trvania poistenia, teda až do jeho zániku, mala žalobkyňa nárok na poistné za celé obdobie od 27. mája do 27. decembra 2010. Už len na dôvažok odvolací súd dodáva, že - v rozpore s názorom žalovaného - podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porov. rozsudok sp. zn. 2 Obdo 7/2008) už zo samotného ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. vyplýva, že ak je dohodnutá splatnosť poistného v splátkach a nie je dohodnuté, že nezaplacením niektorej splátky sa stáva splatným celé poistné, potom je celé poistné splatné až zaplacením poslednej splátky a až odvtedy plynie jednomesačná lehota podľa cit. ustanovenia. Pri takomto výklade potom čl. VIII ods. 6 v. p. p. žalobkyne v podstate len kopíruje normatívny obsah tohto ustanovenia, takže by vôbec nebolo možné ani hovoriť o tom, že by sa od tohto ustanovenia akokoľvek odkláňal.

13. Vzhľadom na to súd prvej inštancie správne zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi dlžné poistné a odvolací súd jeho vecne správny rozsudok podľa § 387 C. s. p. potvrdil (výrok I).

14. Dôvodná je však námietka odvolateľa, že súd prvej inštancie nerozhodol správne o trovách konania. V prerokúvanej veci totiž žalobkyňa pôvodne voči žalovanému uplatňovala 150,57 € aj s 9 % ročným úrokom z omeškania od 28. novembra 2010. Podaním došlým súdu prvej inštancie 7. novembra 2016 (č. I. 141 a 142) však žalobkyňa vzala svoju žalobu späť v časti úrokov z omeškania, a to bez udania dôvodu, a tunajší súd v uznesení č. k. 26 Co 236, 237/2017-164 konanie v tejto časti zastavil (so zrušením

prvého rozsudku súdu prvej inštancie). Súd prvej inštancie mal teda o trovách konania do 7. novembra 2016 správne rozhodnúť kombinovanou aplikáciou § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 C. s. p., podľa ktorého platí, že ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane. Podľa judikatúry treba späťvzatie žaloby považovať zásadne za zavinenie zastavenia konania žalobcom (porov. R 49/1993). Pretože C. s. p. nerieši, ako posudzovať stret zodpovednosti podľa § 256 ods. 1 C. s. p. a úspech (tej istej strany) podľa § 255 ods. 1 C. s. p., treba analogicky postupovať podľa § 255 ods. 2 C. s. p. a trovy pomerne rozdeliť podľa miery jednotlivkej zodpovednosti. Pritom treba ale rovnako analogicky aplikovať ustálenú judikatúru k § 255 ods. 2 C. s. p., podľa ktorej aj v prípade neúspechu len v časti príslušenstva treba v odôvodnených prípadoch (napr. ak suma tohto príslušenstva je v pomere k istine vysoká, takže tvorí podstatnú časť rozhodovanej veci) na tento neúspech prihliadať (porov. judikát R 34/2005).

15. V prerokúvanej veci žalobkyňou žalované príslušenstvo 9 % ročne od 28. novembra 2010 v čase späťvzatia žaloby (7. novembra 2006) dosahovalo už viac než 50 % istiny (9 % ročný úrok z istiny x 6 rokov = 54 %). Ak teda žalobkyňa vzala v tejto časti žalobu späť, vzala ju späť v podstate v rozsahu jednej tretiny celého žalovaného nároku. Žalobkyňa zavinila zastavenie konania v 1/3 predmetu konania, vo zvyšných 2/3 bola plne úspešná. Pri analogickom použití § 255 ods. 2 C. s. p. jej tak treba priznať len $(2/3 - 1/3 =) 1/3$ trov konania. Odvolací súd už len dodáva, že súd prvej inštancie nesprávne rozhodol o trovách odvolacieho konania 26 Co 236, 237/2017. Pri rozhodovaní o trovách podľa § 255 C. s. p., podľa ktorého súd prvej inštancie postupoval, je rozhodujúci úspech „vo veci“, teda v tom, čo je predmetom konania vo veci samej. Strana, ktorá mala tento úspech, má nárok na náhradu trov za celé konanie, a to bez ohľadu na to, že v určitých jeho fázach (napr. v odvolacom konaní) mala plný či čiastočný úspech protistrana. Ak teda bol prvý rozsudok zrušený na odvolanie žalovaného, neznamená to, že mal „úspech vo veci“ podľa § 255 ods. 1 C. s. p. v časti odvolacieho konania. Žalobkyňa však odvolanie proti výroku III napadnutého rozsudku nepodala a v odvolacom konaní sp. zn. 26 Co 236, 237/2017 jej žiadne trovy nevznikli, takže týmto výrokom neutrpela žiadnu reálnu ujmu.

16. Z uvedených dôvodov tak odvolací súd podľa § 388 C. s. p. zmenil výrok II napadnutého rozsudku tak, že žalobkyni z dôvodov objasnených v predošlých odsekoch priznal nárok na náhradu 1/3 prvoinštančného konania (výrok II), výrok III však podľa § 387 C. s. p. potvrdil (výrok I).

17. Hoci žalobkyňa bola síce v odvolacom konaní úspešná a mala by nárok na náhradu trov (§ 255 ods. 1 C. s. p.), v odvolacom konaní jej žiadne trovy nevznikli, preto jej odvolací súd ich náhradu nepriznal (výrok III).

18. Toto rozhodnutie prijal senát jednomyseľne (3 : 0).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie za podmienok ustanovených v § 420 a § 421 C. s. p. Dovolanie možno podať v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozsudku na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne /dovolacie dôvody/ a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ak nejde o prípady § 429 ods. 2 C. s. p. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.